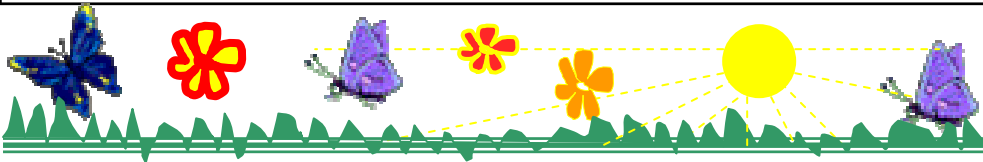

Lümända Valla TEATAJA

NR 24 SUVI

Juuni 2005

Omavalitsusliitude läbirääkimised valitsusega

Eestis tegutseb kaks üleriigilist kohalike omavalitsuste liitu – Eesti Linnade Liit (ELL) ja Eesti Maaomavalitsuste Liit (EMOL). Mõlemad on asutatud eesmärgiga korraldada vastavate omavalitsuste koostööd ja esindada omavalitsuste huve riigiorganite ees. Lümända vald on EMOLi liige. Üleriigilised omavalitsuste liidud peavad alates 1994. aastast Vabariigi Valitsusega läbirääkimisi, mille põhieesmärgiks on läbi riigieelarve oma liikmete – kohalike omavalitsuste (KOV) eelarvete ja tulubaasi kujundamine ning muud omavalitsustega seotud küsimused. Omavalitsusliitude poolt on läbirääkimiste pidamiseks moodustatud ühisorgan – Eesti Omavalitsusliitude Koostöökogu (KTK) ja Vabariigi Valitsuse poolt on määratud valitsuse esindajaks ministeeriumidevaheline komisjon, mida juhivad regionaalminister.

Omavalitsusliitude Koostöökogu ja valitsuse delegatsioon kirjutasid käesolevaks aastaks lõpp-protokolli alla eelmise aasta 15. septembril. Järgmise perioodi rahastamise küsimustes jõuti 15. märtsil 2005 vaheprotokolli allakirjutamiseni ning lõpp-protokolli allakirjutamine on esialgselt planeeritud 12. maiks 2005.

Omavalitsusliitude taotlused 2006 - 2009
Omavalitsusliidud taotleavad KOV tulubaasi kasvu ja vastavate meetmete lülitamist riigi eelarvestrateegiasse (RES) aastateks 2006 - 2009 eesmärgiga viia KOV tulubaas vastavusse nendele pandud kohustustega. Juhul kui funktsioonide jaotus riigi ja KOV vahel ei muutu, on taotlus järgida põhimõtet, et **KOV tulubaasi** (tulumaksu ja tasandusfondi) **osakaal SKT suhtes kasvaks stabiilselt**. Läbirääkimiste käigus taotleme KOVle lisandunud kohustuste täitmiseks 2006. aastal omavalitsuste eelarvetesse laekuva

üksikisiku tulumaksu osa kasvaks vähemalt 0,4 % (tõus vähemalt 12,1%ni, praegu 11,7%). Jätkatakse läbirääkimisi tasandusfondi arvestusmetoodika ja jaotusvalemi täpsustamiseks ning palkade ühtlustamiseks, suurendades KOV tulumaksu osa ning tasandusfondi kogusummat. Eraldi tuleb riigi eelarvestrateegias näha ette vahendid omavalitsuste eelarvetest töötasu saava pedagoogilise personali ning kultuuri- ja sporditöötajate palkade ühtlustamiseks. Hariduskulude maht peab tagama piirkondlikult oluliste väikekoolide rahastamise, erivajadustega laste tugisüsteemide arengu, koolikorralduslike muudatustega kaasnevate kulude katmise ja pedagoogide täiendkoolituse rahastamise. Lisaks tuleb jätkuvalt ette näha vahendid õpilase pearaha koosseisus koolivõrgu investeringukulude katteks.

Toimetulekutoetusteks planeeritavad vahendid peavad tagama kohalike omavalitsuste poolt abivajavatele isikutele toetuse maksmise ja katma teenuste osutamise kulud. Puuetega inimestele hoolduse korraldamiseks ettenähtud rahaline ressurss peab kindlustama sotsiaalteenuste mahu kasvu ja teenuse kättesaadavuse jätkumise. Samuti tuleb KOV tulubaasi täiendusena ette näha vahendid kohaliku infrastruktuuri põhivara kulumi korvamiseks ja investeringuvajaduste katmiseks, sealhulgas Euroopa Liidu struktuurivahendite rakendamise omaosaluse katmiseks vajalikud vahendid. Kohalike maanteed ja tänavate investeringute kindlustamiseks tuleb tagada omavalitsustele aastatel 2006 – 15 %; 2007 – 20 %, 2008 – 25 % ja alates 2009 – 30 % teehoiuks laekuvatest kütuseaktsiisi vahenditest.

EMOLi büroo info

Vallavalitsuse teenistujate puhkuste ajakava

Jaanus Reede – vallavanem
04. 07 – 16. 08. 2005

Aksel-Mihkel Penu –
asevallavanem
01. 07 – 14. 08. 2005

Eevi Kiks – vallasekretär
I osa 27. 06 – 24. 07. 2005
II osa 14. 09 – 30. 09. 2005

Külli Kärm – pearaamatupidaja
I osa 06. 06 – 17. 06. 2005
II osa 04. 07 – 05. 08. 2005

Juta Maimjärv – maanõunik
I osa 20. 06 – 21. 07. 2005
II osa 05. 09 – 19. 09. 2005

Lea Isup – keskkonnaspetsialist
I osa 04. 07 – 12. 08. 2005
II osa 12. 09 – 16. 09. 2005

Anu Kuusk – raamatupidaja
I osa 04. 07 – 24. 07. 2005
II osa 08. 08 – 24. 08. 2005

Anneli Maimjärv –
maaspetsialist
I osa 12. 05 – 23. 05. 2005
II osa 27. 06 – 25. 07. 2005

Heilika Reinart –
arendusspetsialist
27. 06 – 31. 07. 2005

Ain Silts – ehitusnõunik
27. 06 – 31. 07. 2005

Ain Rand – päästekorraldaja,
avalduse alusel

• Puhkuste perioodil kujuneb ajavahemik 4. - 24. juulini kollektiivpuhkuseks, millal on kodanike vastuvõtt vallamajas ainult teisipäeviti:

5. juuli – vallasekretär Eevi Kiks
12. juuli – asevallavanem
Aksel-Mihkel Penu
19. juuli – vallavanem
Jaanus Reede

Möödapääsamatuid perekonnaseisutoiminguid saab teha Saare Maavalitsuse perekonnaseisuosakonnas Kitsas t. 3, Kuressaares (telefon 452 0550).

21. aprill 2005. a. VOLIKOGUS:

1. Valla 2005. a. eelarve I lugemine
2. 2005. a. riigieelarve seaduses "Koolilõuna toetuseks määratud eraldiste kasutamise kord Lümanda vallas"
3. Maakorralduslikud piirimuudatused: Austla-Karala maakorralduskavaga eraldatud Põllu maaüksus, Koimla – Koki – Kipi-Koovi maakorralduskavaga eraldatud Saare, Leemeti ja Sake-Pärdise maaüksused
4. Atla küla Hülgeranna maaüksuse detailplaneeringu algatamise täpsustamine
5. Pilguse III maaüksuse (R.T. Makkonen) detailplaneeringu algatamine

18. mai 2005. a. VOLIKOGUS:

1. Valla 2004. a. eelarve täitmise aruande kinnitamine
2. Lümanda Põhikooli pedagoogide töötasustamise alused 2005. aastal
3. Töötute sotsiaalse rehabilitatsiooni tingimuste kinnitamine Lümanda vallas
4. Täiendavatest toimetulekutoetuse vahenditest sotsiaaltoetuse maksmise kord Lümanda vallas
5. Lümanda valla jäätmehoolduseeskirja I lugemine
6. Maavara kaevandamise loa taotlus Mõisaküla küla Ahju maaüksusel (Saaremaa Lubjatööstuse OÜ)
7. Tammistu maaüksuse detailplaneeringu kehtestamiseks esitamine
8. Karala küla Aleksi maaüksuse jagamisel tekkinud uute katastriüksuste sihtotstarbe määramine
9. Karala Külamaja ja Lasteaia maaüksuse munitsipaalomandisse taotlemise otsuste muutmine
10. Katastriüksuste sihtotstarbe määramine põllumajanduslikku kasutusvaldusse antavatele maatükkidele
11. Vabade põllumajandusmaade ajutiseks kasutamiseks taotlemine

LEADER – Euroopa Liidu maaelu arengu toetusprogramm

Meede 3.6: Kohaliku initsiatiivi arendamine. Meetme üldiseks eesmärgiks on kohalikul initsiatiivil põhinevate tegevuste toetamine, mis võimaldavad uute töökohtade loomist, täiendavaid sisetulekuid ja üldist majandusliku aktiivsuse kasvu maapiirkonnas. Spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- arendada välja vajalik institutsionaalne raamistik ning omandada piisavad kogemused ja oskused, mis on vajalikud maapiirkondade sisemist arengupotentsiaali kasutavate ning maaliste kogukondade arendamisele suunatud programmide rakendamiseks;
- töötada välja ja arendada kohaliku maaelu arendamise laadsetest lähenemisviisidest lähtuv mudel efektiivsete toimivate kohalike tegevusgruppide näol, milles on esindatud kohalikul tasandil olulised partnerid;
- viia ellu kohalike tegevusgruppide pilootstrateegiate raames teostatavaid uuringuid ja projekte;
- arendada koostööd ning informatsiooni ja kogemuste vahetamist

Sisu

Paljud sektoraalsel põhimõttel rakendatavad toetusprogrammid ei suuda arvestada maapiirkonna erinevate alade iseärasuste ja erivajadustega. LEADER programm teeb just panuse kohalike inimeste loovusele, algatusvõimele ja koostöötahtele, mis avaldub läbi kohalike tegevusgruppide (LAG) tegevuse. LEADER-i kaudu koostatakse kohalikke arengustrateegiaid ja aidatakse finantseerida nende elluviimist. Käesoleval programiperioodil toimub LEADER-tüüpi meetme rakendamine läbi Riikliku Arengukava dokumendi. Et juurutada sarnast lähenemist ka Eestis, toetatakse käesoleva meetme rakendamisega piiratud hulka piirkondlikke pilootprojekte. See annab kohalikele tegevusgruppidele piisava kogemuse ja suutlikkuse, millele tuginedes on järgmisel programiperioodil (2007 – 2013) võimalik LEADER-põhimõtetel põhinevate tegevuste rakendamine kogu riigis täies ulatuses. Kohalik tegevusgrupp määratleb olukorra, arenguvajadused ja –prioriteedid, millest lähtuvalt koostatakse piirkonna arengustrateegia, milles on kirja pandud, mis tuleb piirkonna arenguks ette võtta. Strateegia elluviimiseks on kohalikele tegevusgrupile eraldatud summa, mida ta saab kasutada arengustrateegias määratletud arenguprioriteetide elluviimiseks. Kohaliku tegevusgrupi analoogne variant – Kagu-Eesti

Partnerluse Programm on juba ligi 5 aastat toimunud Valga-, Võru- ja Põlvamaal, kus piirkonnad on saanud läbi kohalike tegevusgruppide arendustegevuse ja partnerluse vajaliku kogemuse kohalikel ressurssidel põhinevaks arenguks ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise strateegia elluviimiseks.

Arvestades maaelu arendamise prioriteet-sust Euroopa Liidu jaoks võib Riikliku Arengukava meetmele 3.6 Euroopa Liidu poolne toetus olla kuni 80%.

Saarlaste õppereis Valgamaale

26. – 27. mail käis grupp Saaremaa inimesi, kuhu kuulusid nii omavalitsuste ja külaseltside esindajad kui ka ettevõtjad, tutvumas Kagu-Eesti Partnerluse Programmi liikme Valgamaa Partnerluskogu tegemistega ja nende poolt juba läbi viidud projektidega. Kagu-Eesti Partnerlus ongi sisuliselt LEADER tegevusrühma eelkäija ja seega oli saarlastel huvitav kuulata, vaadata ja ka õppida, mismoodi on seal asju aetud ja plaanitud tegevused sujunud, sest meil seisab see kõik veel ees.

Kohapeal said saarlased külastada häid edunäiteid: Lüllemäe Rahvaõppistut, Pikkjärve, Vähero, Sooru ja Taagepera külasid, kus ühistegevus on juba mõnda aega jõudsalt edenenud ja tulemus kõigile näha ja kohati ka katsuda oli. Peab tunnustama, et kagueestlaste aktiivsus jättis sügava mulje ja nii mõnigi saarlane tahtis kohe härjal sarvist haarata ning tegevusrühma moodustama hakata. Ja tõsi ta on, ega see tegevusrühma moodustamise aeg saarlastel kaugel polegi, sest aeg läheb ju kiiresti ja me ei tahaks rongist maha jääda.

Kui siiamaani on Saaremaal olnud ülekaalukam arvamus, et võiks moodustada kaks LEADER tegevusrühma, siis kogenumad kaasmaalased andsid nõu, et Saaremaa peaks moodustama ikka ühe tegevusrühma, sest muidu ei hakka meie hammers suurtele EL toetusprogrammist tulevatele summadele lihtsalt peale.

Nüüd on siis teada, et LEADER-“tont” on jõudsalt ka mööda Saaremaad käimas ja ärge põigake selle eest põõsasse, sest kasu on tulemas sellest kõigile. Saaremaal seisab tegevusrühma moodustamine veel ees (kuupäev ja koht on veel täpsusamisel) ja kuna LEADER tegevusrühmas peab olema esindatud ettevõtja, III sektor (MTÜ-d, külaseltsid) ja kohalik omavalitsus, siis oodatakse kõiki asjast huvitatud inimesi Saaremaa LEADER tegevusrühma moodustamisele.

*Heilika Reinart
Arendusspetsialist*

Pakendi taaskasutamisest

Tänapäeval on poest üha raskem osta kaupu, mille ümber ei oleks pakendit. Veel hullem – mõnede kaupade puhul annab pakend kaubale lausa lisaväärtust. Eeldatavasti tarbitakse kaup tervikuna ära ja prügikasti rändab ainult pakend. Samas on kaupade pakendamine muutunud järjest materjalimahukamaks, mis omakorda on kasvatanud ka tarbimisest tekkivaid prügikoguseid.

Arusaadav, et prügikoguste kasvamine ei saa toimuda lõputult. Sestap ongi uue pakendiseadusega võetud eesmärgiks koguda kokku vähemalt 50% kaupade pakkimiseks kasutatud materjalidest ning neid taaskasutada. Kaupade tootjad ja maaletootjad langevad aktsiisi alla, kui seda ühiknimega protsenti pakendimassist ei suudeta kokku koguda. Kaupmeestel on aga uue seadusega pandud kohustus oma klientidele teada anda lähimast pakendikogumiskohast.

Pakendina mõistetakse uues seaduses kõiki materjale, mida on kasutatud kauba pakendamiseks. Seega peab olema kliendil võimalus tasuta tagasi anda nii hambapastatuub, šampoonipudel kui ka kilekott, mille sees oli leib. Erinevalt olmejätmete konteineritest, on pakendikonteinerite tühjendamine tasuta – selle eest maksavad kaupade tootjad ja maaletootjad.

Oluline on vahet teha tagatisrahaga ja tagatisrahata pakenditel. Tagatisrahaga pakendeid (lahja alkoholi ja karastusjookide pudeleid) saab tagasi anda ikka nendes endistes taarapunktides. Uuem moment on aga tagatisrahata -

pakendite kokkukogumine ning neid tuleks edaspidi panna mitte olmejätmete konteineritesse, vaid pakendikonteineritesse.

Et tarbijatel peab olema võrdne võimalus iga poe juures oma pakendeid tagasi anda, peavad tootjad ja maaletootjad garanteerima selle, et pakendikonteinerid asuksid igas Eestimaa nurgas. Seadus sätestab võimaluse, et kaupade tootjad ja maaletootjad ei pea tingimata igaks ise korraldama pakendite kokkukogumist, vaid võivad selle ülesande üle anda taaskasutusorganisatsioonile. Mittetulundusühing Eesti Pakendiringlus on organisatsioon, kes on saanud Keskkonnaministeeriumilt vastava akrediteeringu ning võtnud enda kohustuseks üles seada üle-eestiline pakendikogumisvõrgustik.

Tulevikus peab kõigis poodides olema informatsioon lähima pakendikonteineri asukoha kohta. Paljudes kohtades on juba olemas konteinerid pakendite kogumiseks. Need olemasolevad konteinerid saavad sellisel juhul endale külge taaskasutusorganisatsiooni kleepsud ning neid tunneb ära ka selle järgi, et sinna ei saa panna suurt prügikotti, kuivõrd seal on pakendi sisestamiseks ainult väike avaus.

Loodetavasti saab järjest rohkem inimesi aru, et meie kõigi huvides on tekitada võimalikult vähe prügi ja et materjalide taaskasutamine on üks viis, kuidas päästa ennast ja oma järeltulijaid prügi sisse uppumisest.

Andres Siplane

Sporditööst koolis ehk spordiaasta tähed

Sporditöö kokkuvõtte alguseks võib öelda, et oli piisavalt tegus ja tavapärane spordiaasta.

Individuaalselt on oma sportlike saavutustega jõudnud vabariigi tasemele Mihkel ja Anna Talvi. Mihkel tuli sel aastal juba juunioride meistriks ratsutamise takistussõidus ja on võitnud palju auhindu vabariigis. Anna saavutas hinnatava teise koha vabariigi sisemeistri-võistlustel ponide takistussõidus. Maakonna koondises jalgpallis võistlevad ja treenivad Sander Laht, Sander Viira ja Kaarel Mai. Tüdrukute võistkond saavutas vabariigi maakoolide jalgpalli finaaliveistlustel Kehtnas 6. koha. Maakonna meistriks sisekergejõustikus topispalliviskes tuli Liisi Salong. Maakonnas võitsid auhinnalisi kohti veel Hardo Niit sisekergejõustikus – II koht, Kaarel Mai jooksukrossis III ja Liisi Salong kergejõustiku mitmevõistluses II koht. Korvpallis tulid nooremad poisid maakonnas Päkapikuturniiril teiseks. Üldse osalesime poistega 14 ja tüdrukutega 7 maakondlikul võistlusel. Tublimad kooli esindajad olid Kaarel Mai 11 korda, Marek Raud 8, Mihkel Lindau, Sander Viira ja Sander Laht 7 korda. Tüdrukutest esindasid kooli kõige enam Liisi Salong ja Triin Juulik.

Treeningutest võtsid osa 46 õpilast (osalus 50 % ja rohkem). Tublimatest tublimad olid Kaarel Mai, Marek Raud, Triin Juulik, Liisi Salong, Alar Soonik, Reedik ja Mihkel Lindau, Martin Melnik ja Hardo Niit.

Koolis toimusid treeningud veel jalgpallis (tr. Jan Vashinski) ja enesekaitstes (tr. Olev Väin). Siin oleks näha tahtnud suuremat ja entusiastlikumat osavõttu.

Oma klassi kergejõustiku edetabelites tegid korrektiivse 14 tüdrukut ja 17 noormeest. Absoluutselt edukam Hardo Niit, kes oli kõigil seitsmel alal kohtadel 1.- 4. Sander Viira tegi kaks suurpärast jooksurekordit 800 ja 1000 m jooksus. Ta parandas koguni 5 sekundiga 1977. a. Raivo Räägule kuulunud 1000 m aega. Uus rekord 2.53,88. Liisi Salong tegi oma klassi rekordiks 52 m ja jääb veel veidi alla Liia Juuliku 1961. a. kooli rekordile.

Üle paljude aastate toimusid taas klassidevahelised pallimänguturniirid. Siin tuli teistel tunnustada üldkokkuvõttes 9. kl. paremust. Kevadel tulid kooli meistriteks kergejõustiku mitmevõistluses Sander Viira, Liisi Salong, Kaarel Mai, Maarjan Rand, Hardo Niit ja Helena Kuivjõgi. Traditsiooniliselt toimus 5. klassile ujumiskursus, kiireim ujuja Priit Salong. Koolis toimusid võistlused jooksukrossides, kergejõustikus ja sisekergejõustikus, konkursid "Osav korvpallur" ja "Noor lõvisüda", vastlapäevad nooremale ja vanemale astmele jpm. Õpilased said osaleda valla võistlustel pentanqis, lauatennises, sulgpallis ning jäärajasõidus, jürapäeva tähistamisel, Taritu-Lümanda sõpruskohtumises jm.

Urve Vakker

Kooli hoolekogu tunnustas tublimaid

30. mail tunnustas Lümanda Põhikooli hoolekogu kooli tublimaid õpilasi. Koostöös pedagoogidega selgitati välja *aasta tegija õppimises* ja *aasta tegija spordis*. Õpilaste endi hulgas läbi viidud küsitluse põhjal selgitati teist aastat järjest välja *hinnatuim kaasõpilane*. Paremaid premeeriti rahaliste preemiatega. Tunnustuse pälvisid:

- *Aasta tegija õppimises* – Agnes Alev

edukas olümpiaadidel ja vabariiklikul uurimistöde konkursil

- *Aasta tegija spordis* – Mihkel Talvi

kahekordne Eesti Meister ratsaspordis

- *Hinnatuim kaasõpilane* – Katri Hoogand

ÜKS KOOLIAASTA ON JÄLLEGI SUVEKS SAAMAS

Reedel, 3. juunil anti 1. – 8. klassi õpilastele tunnustused kätte ja sooviti head suvepuhkust. Täna edu-kamaid saavutuste eest, jagati tänukirju ja auhindu. Koolil on saanud traditsiooniks tänada õppeaasta lõpus ka inimesi väljastpoolt kooli, kellel on kooli ees teeneid. Seekord pälvis tänukirja kooli hambaarst Maia Kuus. Üheksanda klassi õpilasi sellel aktusel enam ei olnud. Nende jaoks olid koolitunnid Lümanda koolis läbi, eksamid aga veel mitte. Täna seaks päevaks on eesti keele ja kirjanduse kohustuslik lõpueksam seljataha jäänud. Ees ootavad kohustuslik matemaatika lõpueksam ja valikeksam, vastavalt 10. ja 15. juunil. Ja 17. juunil algusega kell 15.00 toimub kultuurimaja saalis koolilõpuaktus. Tänavu lõpetavad Lümanda kooli:

1. Agnes Alev
2. Katri Hoogand
3. Kätlin Kajupank
4. Kaspar Kuivjõgi
5. Risto Reinsoo
6. Agnes Roost
7. Maria Rääk
8. Argo Soonik
9. Mihkel Talvi
10. Karin Tarkin
11. Regina Toompuu
12. Mari Toop
13. Karl-Meelis Tuisk
14. Sander Viira

HEAD PÕRUMIST!

Direktor Enda Pormann

Loodusüritused koolis

Loodusüritused selle õppeaasta II poolaastal said sisse erilise hoo. Jaanuarist aprillini toimus MTÜ Nootamaa Ühing korraldatud loodussari kõigile huvilistele.

Bioloogiapäev lõpetas selle rea. Toimus ta maagilisel kuupäeval 05.05.05 ja juba neljandat korda. Üritus oli pühendatud maakera väga arvukale olendite rühmale – putukatele. Väga huvitava slaidi-programmiga tutvustas nende pisikeste olendite elu-olu sünnist surmani EPÜ professor **Urmast Tartes**. Saaremaa looduskaitse peaspetsialist **Veiko Maripuu** rõhutas oma ettekandes looduse kaitsmise tähtsust. Looduse kaitsmine või mittekaitsmine algab inimese peast, kuidas ta mõtleb ja kuidas ta tegutseb.

Bioloogiapäeva puhul toimunud konkursil “Parim loodusetundja Lümanda 2005” tublimad olid **Ainar Treirat** (I - III kl.), **Martin Melnik** ja **Reigo Toompuu** (IV - VI) ning **Kaidi Kuusk** ja **Karin Tarkin** (VII - IX). Lapsed pidid näitama teadmisi loomadest, lindudest ja taimedest – tundma taimi, linnumune, pesatüüpe, määrama linde piltide, linnulaulu või topise järgi jne. Vanema grupi võitja selgitamiseks esitas tuntud loodusfotograaf **Arne Ader** kolm lisaküsimust. Bioloogiapäev ja kooliõpilaste edukas esinemine bioloogiaolümpiaadidel (**Agnes Alev**, **Anna Talvi**) maakonnas ning vabariigis – kõigi nende ettevõtmiste taga on meie loodusainete õpetaja **Tiina Talvi**.

Looduskuu raames korraldas õpetaja **Pille Jõgi** metsapostkaartide joonistamise konkursi. Siin olid oma vanuserühmade parimad **Andre Treirat** (II kl.), **Priit Salong** (V kl) ja **Janika Raun** (VIII kl). Selle konkursi vabariiklikus voorus tunnustati meie koolist **Kuldar Kallase**, **Siiri Kase** ja **Liina Leuševi** postkaarte. Toimusid matkad ja ekskursioonid looduskaitsetesse kohtadesse.

Metsanädalal pani IX kl. keskuse parki kasvama kaks pärna ja vanemate klasside õpilased istutasid Ürus metsa.

Kõik need toimunud üritused soodustavad looduse põhjalikumat tundmaõppimist meie koolis ja lõpetasid edukalt loodussarja üritused (projektijuht **direktor Enda Pormann**) ja kogu kooliaasta meie koolis.

Urve Vakker

“Tarkus tarviline vara, õpi hoolega”

Õppetööst ja aineolümpiaadidest Lümanda Põhikoolis 2004/05. õa.

Vaadates tagasi lõppenud õppeaastale, võib julgelt väita, et suurem osa meie kooli 85-st 1. - 8. klassi õpilastest elab vanarahva tarkuse järgi. Aastahinnete põhjal õppis **62,4 %** lapsi neljadele viitele, kogu koolipere keskmine hinne tunnustusel oli **4,45**. Kiituskirjaga tunnustati järgmisi õpilasi: I kl. **Kätlin Kask**, **Andra Kuivjõgi**; II kl. **Mark Kiks**, **Hardo Niit**, **Andre Treirat**; VI kl. **Anna Talvi**; VII kl. **Susanna Juulik**, **Helen Kuusk**, **Signe Lonks**, **Kristina Oolu**; VIII kl. **Janika Raun**. Lisaks nimetatud õpilastele kanti kooli autahvlile III kl **Helena Kuivjõgi**, IV kl **Krista Tuuling**, V kl **Priit Salong**, **Ann Raun**, VI kl **Meelika Koor**, **Andry-Sten Tõru**, **Maarjan Rand**, VIII kl **Annika Kask**, **Liisi Salong**, **Kaidi Kuusk**. Rahuldava tulemuseni ei jõudnud 7 õpilast, 5-le neist määrati 2-nädalane täiendav õppetöö ning kaks 8. klassi noormeest kordavad klassikursust.

Lisaks igapäevasele õppetööle tahab jaksab osa õpilasi tegeleda mõne ainega süvendatult ning saavutab edu aineolümpiaadidel. Sel aastal on kaks õpilast jõudnud kõrge tunnustuseeni ka vabariigis: IX kl. õpilane **Agnes Alev** saavutas üleriigilise õpilaste keskkonna-alaste uurimistööde konkursil 8. - 9. klasside osas I koha, vabariiklikul bioloogiaolümpiaadil VI koha; VI kl õpilase **Anna Talvi** teadmisi hinnati vabariiklikul bioloogiaolümpiaadil III järguga. Maakonnas oli **Anna** VI kl osas I, **Agnes** IX kl osas II koha vääriline. Maakondlikul bioloogiaolümpiaadil osales kokku 11 meie kooli 6. - 9. klassi õpilastest.

Annaksin ülevaate ka teistest aasta jooksul maakonnas toimunud aineolümpiaadidest ja meie õpilaste osalemisest nendel. 6. klasside õpioskuste olümpiaad – IV koht (**Maarjan Rand**, **Arnold Teller**, **Anna Talvi**, **Andry-Sten Tõru**); 9. klasside vene keele olümpiaad – II koht **Katri Hoogand**, V - VI koht **Maria Rääk**; V. Luige ja M. Traadi elule ja loomingule pühendatud emakeeleolümpiaad – VII kl. **Kristina Oolu** V koht; VIII kl. **Janika Raun** IV koht; IX kl. **Katri Hoogand** V koht, lisaks osales veel 3 õpilast; käsitöö- ja kodunduse konkursil 8. - 9. klasside arvestuses **Maria**

Rääk VI koht. Osaleti veel matemaatika, inglise keele ning 3. ja 4. klassi õpioskuste olümpiaadidel, kus saavutatud kohad jäid 6. kohast allapoole. Eeltoodud õpilastele lisaks kuuluvad tänu sõnad järgmistele maakonna aineolümpiaadidel tublilt kooli au kaitsnutele: **Signe Lonks**, **Anni Vanin**, **Meelika Koor**, **Liina Paju**, **Kaidi Kuusk**, **Annika Kask**, **Kätlin Kajupank**, **Sille Lonks**, **Katre Soon**, **Susanna Juulik**.

Väga tubli saavutus maakonnas oli taimeseade konkursi grand prix (üldvõitja), mille võitsid **Kaidi Kuusk** ja **Anni Vanin**. Detsembris toimunud Koidula-konkursil saavutas 5. - 9. kl õpilaste osas I koha **Anna Talvi** ning samuti tuli **Anna** etlejate konkursi laureaadiks nooremas astmes. Maakondliku moekonkursi “School Fashion show” grand prix tuli jällegi meile, võitjaks **Anni Vanin**. Tublid olid algklassiõpilased oma eeskavaga “Rongisõit Anderseni muinasjuttude ainetel”. Maakondlikul näidendite konkursil tunnustati parimaks näitlejaks “Võlu-pulbri” peaosatäitja **Kevin Sirgo**. Kevadel toimus 52 lapsel 3-päevane ekskursioon Põhja-Eestisse. Koolitöö elavdamises märgiksin ära rahvusvahelises Comenius-projektis osalemise (projektijuht **Maiu Lepp**), mille kaudu paljud lapsed said endale ka kirjasõbraid Austriast, Sloveeniast, Soomest, Poolast.

“Õpetajast ei olene midagi, kui ei olene õpilasest. Kui hakkab olenema õpilasest, siis on väga palju õpetajast.” (V. Panso) Kiitus õpilaste ettevalmistamise eest aineolümpiaadideks järgmistele õpetajatele: **Tiina Talvi** (bioloogia, 6. kl), **Küllil Lindau** (käsitöö ja kodundus), **Maiu Lepp** (inglise k), **Tiina Niit** (matem), **Maimu Lember** (vene k), **Erna Niit** (4. kl), **Tiio Penu** (3. kl). Tahaksin kiita huvijuht **Pille Jõgit** ja sporditöö tegijat **Urve Vakkerit** sisukate ürituste eest kooliaasta vältel.

Kooli eduka toimimise taga on lisaks kooli kollektiivile kogu vald. Aitäh tulemusliku töö eest kõikidele kooliga seotud inimestele ning kodudele tahtmist ja järjepidevust toetada oma lapsi igapäevases koolitöös.

Õppealajuhataja Liia Raun

Metsahaldjad teevad peo

20. mail toimus lasteaias näidendi "Metsahaldjad teevad peo" esietendus. Selle piduliku sündmuse puhul olid publikuks tulnud nii lapsevanemad, kooli algklassilapsed kui ka muidu huvilised, kes said nii veeta meeleoluka hommikupooliku.

Lehelappajad öökullide poolt kätte toimetatud kirja lugemas

Näitemängu tegevus toimub metsakeses, kus Kivisepp (Saima Talp) koos väikese Kivisepaga (Tenno Kaskmäe), Lehelappaja (Kairit Rand) koos väikese Lehelappajaga (Mihkel Kiks) ja Mättamoor (Kaja Kuivjõgi) koos väikese Mättamooriga (Stiiven Sirgo) otsustavad suures igavuses korraldada metsapeo. Ettevalmistused katkevad aga ootamatult, kui metsa ilmuvad 5 röövlit (Martin Mägi, Daniel Lüüding, Aleks Teller, Robert Suurna ja Robin Reinart). Röövlid ei oleks ju röövlid, kui nad midagi kurja ei sepsitseks. Nii hakkavad nad maha raiuma ja ära saagima. Mitte üksteise halbu mõtteid, vaid metsakese puud ja põõsaid. Mida teha, kui sul on juured all, kuid kiiresti on abi vaja? Puud ei jää hätta, vaid kasutavad posti-öökullide (Anti Väli ja Ott-Kaarel Tõru) abi ning kutsuvad nende vahendusel metsahaldjad endale appi. Aga ka metsahaldjate jõud ei käi röövlitest üle ning nemad omakorda otsustavad kavalusega appi kutsuda kass Joosu (Marie-Elise Kuivjõgi) koos sõprade ja kolleegidega (kõik puha kassid - Merilin Himmist, Elis Armuand, Kadi Kangur, Laura-Maria Jõgi). Nii sünnibki plaan – riptutada kalad puude külge. Mõeldud, tehtud. Õige pea levib metsas ja selle ümbruses jutt imelistest puudest. Puudest, mille saagiks on värsked kalad. Kus on aga kalapuid, seal on ka kasse. Nii tulevadki kassid seda ilmaimet oma silmaga kaema ning maitsevaid kalu puude otsast sööma. Keset kõige magusamat söömaega näevad aga kassid imestuse ja pahameelega, et keegi tahab nende armastatud kalapuid saagida ning raiuda ja kõige tipuks veel rahaks teha.

Röövlid tööhoos

Kassid lauluhoos

Sellist kuritegu ei või kassid sallida ning peagi toimub nende ja röövlite vahel vihane kokkupõrge. Otse loomulikult väljuvad lahingust võitjatena kassid. Röövlid lüüakse taganema ning hädakisaga põgenevad nood kurjade miisude eest. Saades aru oma rumalusest ja ahnusest, tulevad röövlid tagasi ja paluvad haldjate, puude ning kasside käest vabandust, lubades mitte kunagi enam puud langetada. Lõpp hea, kõik hea ning ühine metsapidu võibki alata!

Etendus oli väga kaasakiskuv ning kohati ka naljakas ja mõtlemapanev. Lapsed (loomulikult koos kasvatajate Külli Piirsalu ja Maire Murekaga ning muusikaõpetaja Ülle Reinsooga) olid hakkama saanud tõeliselt toreda ja õpetliku näitemänguga. Eraldi tahaks kiita kostüümikunstnikke ja grimeerijaid, kes olid ära teinud vapustava töö. Võrratuid röövleid ja riikalikke kasse oli üsna raske nende kostüümide sees tuvastada!

Kassid, röövlid, Kivisepad, Mättamoorid, Lehelappajad ja öökullid said tänutäheks raske töö eest, mis kahtlemata ühe etenduse selgeks õppimine ka on, komme, puuvilju ja muud meelepärast.

Suur tänu toreda elamuse eest!

Heilika Reinart

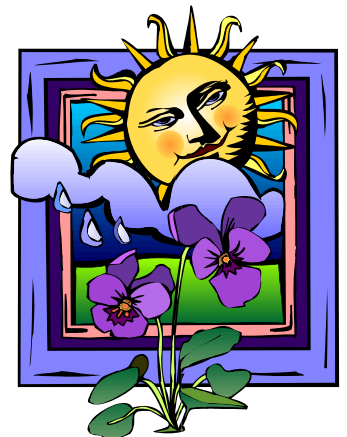
RETSEPTI – RIBA

HEINAAJA OASUPP

- *1 kg kuivatatud ube
- *1 mehepeotäis odratangu
- *0,5 kg porgandeid
- *0,5 kg sibulaid
- *0,5 kg peekonit
- *2 puljongikuubikut
- *300 g 20% hapukoort
- *soola, pipart vastavalt maitsele

Oad panna eelmisel õhtul värskesse allikavette likku. Hommikul aovalges tuleb oad pliidile parajasse soolavette keema panna ja keeta, kuni need hambale veel tunda, kuid mõnusalt pehmed. Tangud võivad olla valmis keedetud juba eelmisel õhtul. Peekon lõigata kuubikuteks ja särtsuval pannil pruunistada liha parajaks. Seejärel lisada progandilõigud ja viimasena sibulad. Pruunistada kõik kenasti läbi. Võtta suurem kastrul, kuhu keedetud ained kokku valada ja lisada puljongivedelik. Lasta kõik korraks keema. Enne lauale tõstmist valada kuuma pudru hulka hapukoort ja võib kohe sööma hakata.

*Retsept on võetud
SAAREMAA KODUKANDI
lehest*

Õnnitleme lapse sünni puhul!

Kristo Tänak 15. mai 2005

Vanemad Kätlin Mulin
Tanel Tänak

Jögela küla

Õnnitleme tähtpäeval!

Juuni

SALME IRS	86	Leedri küla
ILMAR KUUSEMÄE	84	Pölluküla
HILDA ARMUAND	83	Atla küla
JÜRI LIND	65	Lümanda

Juuli

MARIE SALONG	88	Koimla küla
MEETA AIT	82	Riksu küla
MEIDA-AMANDA TRIIPAN	81	Leedri küla
JÜRI METS	65	Lümanda

August

ALBERT KIIL	83	Taritu küla
AINO VÖÖ	80	Koimla küla
ARMILDE ROOST	75	Leedri küla
AINO ARMUAND	70	Kotlandi küla
LIIA KUUSK	65	Koki küla
UNO VAHA	65	Varpe küla
OLAVI MALM	60	Möisaküla

TEATED

➤ Perearst Tiina Tarkin puhkab 13.06 – 10.07 (sellel ajal Koimlas vastuvõttu ei ole), tema asendaja lastearst Kristina Prantsi vastuvõtt Salmel on esmaspäev – reede 08.00 – 16.00 (tel 457 1633). Juulis Koimlas vastuvõtt 14. ja 28. alates kella 14.00 (soovitavalt eelregistreerida)

➤ Juulikuus on Lümanda raamatukogu avatud ainult neljapäeviti, s. o. 7., 14., 21. ja 28. juulil kella 10.00 – 13.00 ja Taritu raamatukogu avatud ainult teisipäeviti, s. o. 5., 12., 19. ja 26. juulil kella 10.00 – 12.00

➤ Lümanda kalmistuhooldaja kontaktandmed: Hilja Nurja Leedri küla Lümanda vald, tel 457 6414; Kihelkonna kalmistuhooldaja kontaktandmed: Voldemar Narvat Oja tn 6 Kihelkonna alev, tel 454 6676

➤ Lp koolide lõpetajad, kes lõpetavad 2005. a. väljaspool maakonda gümnaasiumi, kõrgema kooli vms (v.a. põhikool), teatada endast hiljemalt 21. juuniks sekretärile tel 457 6342 või e-mailile aksel.lymanda@saare.info

Ratsutamise võimalus Riksu külas Muha talus. Soovitavalt eelregistreerida tel 53 461 024 Heidi

KULTUURITEATED

Juuni

23. juuni – kell 21.00 **Lümanda jaaniõhtu**. Esinevad tantsurühmad “Lender”, “Kabujalake”, “Mõnusad” ja Lümanda Külakoor. Tantsumuusikat teevad Jüri ja Ursula

25. juuni – **Kotlandi küla jaanituli** Pihla rannas

Juuli

03. juuli – **spordipühapäev** Taritus

09. juuli – kell 19.00 Lümanda Söögimaja õuel “**Õhtu merelauludega**”. Kaastegevad Lääne-Saaremaa Ühendatud Segakoor, Virve Köster Kihnust, Bruno Pao, Lembit Uustulnd, Jaen Teär, Lümanda naistrio. Kõik on oodatud hea tuju ja lahke lauluhäälega! Pääse 25 kr (hinna sees ühislaulik)

17. juuli – **spordipühapäev** Taritus

21. juuli – kell 20.00 Lümanda Söögimaja õuel Abja-Paluoja **akordionistide ansambli kontsert**. Pääse 25 kr

24. juuli – kell 14.00 **Taritu 44. laulupidu** Taritu koolimaja õues. Esinejad on Taritust, Lümandast, Salmelt, Kärlalt, Mustjalast, Kaarmalt ja Kuressaarest. Tantsumuusikat teevad Jüri ja Ursula

August

07. august – **spordipühapäev** Taritus

21. august – **Taritu 12. perespordipäev** Taritu kooli spordiväljakutel

27. august – **muinastuled** Pihla rannas

LÜMANDA LASTEAED
kuulutab välja konkursi

LASTEIAIA ÕPETAJA

0,5 ja 0,7 ametikohtadele

avaldus, CV ja haridust tõendavate dokumentide koopiad esitada hiljemalt 15. augustiks k. a. aadressil

Lümanda Lasteaed

Lümanda 93301

Saaremaa

Info tel. 45 76 346

MÄLESTAME LAHKUNUID

Ludvig Virves	1919 – 2005
Sinaida Moondu	1909 – 2005
Salme Kadarik	1919 – 2005
Meta Malm	1913 – 2005
Edmund-Rudolf Kaar	1914 – 2005

Toimetaja Heilika Reinart, tel 45 76 342

heilika.lymanda@saare.info

keeletoimetaja Liia Raun

kodulehekülj: <http://lymanda.saare.info>

Trükk: Saarte Trükikoda, trükiarv 350